

**Hilâfetin ilgasına ve Hanedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti memaliki haricine çıkarılmasına dair olan 431 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve İçişleri, Dışişleri ve Adalet komisyonları raporları
(1/321)**

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 77-481, 6/202

21 . I . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Hilâfetin ilgasına ve Hanedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti memaliki haricine çıkarılmasına dair olan 431 sayılı Kanuna ek olarak İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 12 . I . 1952 tarihli toplantısında yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

1. Sâkıt Sultan Müteveffa Hatice ile Sâkıt damatlardan Müteveffa Rauf'un oğlu Hayri Rauf halen ikamet etmekte olduğu Berut'tan Cumhurbaşkanına sunduğu 20 . 7 . 1950 günlü bir mektupla Yurda gelmesine müsaade edilmesini istemiştir.

2. İstanbulda oturan Kerime Voskay isminde birisi de Başbakanlığa sunduğu 22 . 8 . 1950 günlü bir dilekçe ile kardeşi Sâkıt damatlardan M. Refik'in ve iki erkek bir kız çocuğunun memlekete gelmelerine izin verilmesini istemiştir.

Kerime Voskay dilekçesinde 3662 sayılı Kanunla ve sonradan intişar eden 5370 ve 5371 sayılı kanunlarla yurda kabul edilen müteveffa Enver (Paşa) nın ve kardeşi Kâmil'in çocukları ile sâkıt damat İsmail Hakkı'nın kızını ve sâkıt damat Ahmet Kâmil ve Mahmut Behçet'i emsal göstermiş ve kardeşi M. Refik'in eşi Sâkıt Sultan Fatma'nın senelerce evvel vefatı dolayısıyla M. Refik ve çocuklarının yurda dönmelerinde diğerleri gibi kanuni bir mahzur olmadığı iddiasında bulunmuştur.

3. Hayri Rauf'un Cumhurbaşkanlığına sunduğu bir tezkere ile Başbakanlığa tevdi edilmiş ve bu tezkerede Cumhurbaşkanlığınca; bu ve benzeri müracaatların üzerinde durulması gerektiği ve müracaat sahiplerinin Türkiye'ye avdetlerinin sağlanması imkânının yerinde olacağı mütalâasında bulunmuştur.

4. Konu üzerinde İçişleri ve Dışişleri bakanlıklarınca yapılan inceleme sonunda her iki dilek sahibinin mer'i kanunlar muvacehesinde dileklerinin is'afına imkân olmadığı anlaşılmış ve ancak sâkıt hanedan âzalarının memleket dışına çıkarılmalarına dair olan 431 sayılı Kanunun tadili halinde bu taleplerin yerine getirilmesinin kabil olacağı neticesine varılarak ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

5. Bu tasarı, saltanat ve hilâfete vâris olabilecek durumda olanları memlekete gelmekten menetmiştir. Bunlar Osmanlı İmparatorluğunda padişahlık etmiş olanların ve son Halifenin erkek fûrudur.

Sâkıt hanedanla kan rabitası olan veya olmuş kadınlarla bunların kan itibariyle hanedanla

rabıtası olmayın kocalarının kız ve erkek çocuklarının yurda dönmelerini mümkün kılmaktadır.

6. 5 . VII . 1939 tarihli ve 3662 sayılı Kanunla müteveffa Enver (Paşa) ve kardeşi Kâmil ve sâkıt damat İsmail Hakkı'nın çocukları yurda kabul edilmişlerdir.

Bundan sonra 18 . IV . 1949 tarihli ve 5370 sayılı Kanunla da doğum itibariyle münderis Osmanlı Hanedanından olmayın ve çocuğu bulunmayan erkek ve kadınlar Bakanlar Kurulu kararıyla yurda kabul edilmişlerdir. Bundan başka aynı kanun doğum itibariyle münderis Osmanlı Hanedanından bulunmayan kadınlardan yabancı devlet başkanlarından veya yabancı devlet hanedanından bulunmayan veyahut Elçi ve Elçilik vazifesi ile görevlendirilmiş olanlardan biriyle evli olanların transit suretiyle Türkiye'den geçmelerine ve 3 ay kadar Türkiye'de ikametlerine izin verilmesi için Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir.

9. Yukarıda zikri geçen kanunlardan bilhassa 3662 sayılı Kanun özel mahiyette ve yalnız müteveffa Enver (Paşa) nın çocuklarıyla kardeşi sâkıt damat Kâmil'in ve keza sâkıt damat İsmail Hakkı'nın çocuklarına inhisar etmektedir. Bu durum aynı vaziyette olan diğer sâkıt damat çocuklarının haklı olarak şikâyetlerini mucip olmuştur. Müteveffa Enver (Paşa) nın çocuklarının yurda kabulleri için vârit görülen mülâhaza diğer damat çocukları için de vârit görülmektedir. Bunların da yabancı kültür ve terbiyesiyle yetişmeleri ve haricte evlenme imkânlarının ve geçim şartlarının güçlüğü aynen vâkidir.

Yukarıda da belirtildiği üzere yalnız Enver (Paşa) nın ve kardeşi sâkıt damat Kâmil'in ve İsmail Hakkı'nın çocuklarının yurda gelmelerini sağlayan 3662 sayılı Kanun aynı durumda olan bilhassa Pilevne Kahramanı Büyük Kumandan Gazi Osman Paşanın torunlarına teşmil edilmemesi ağır şikâyetleri mucip olmuştur.

Hazırlanan tasarıda bu gibi aksaklıklar izale edilmiş olmakla beraber tasarı biraz daha geniş tutularak doğum itibariyle münderis Osmanlı Hanedanından olan kadınların da memlekete gelmelerine cevaz verilmiştir. Bu kadınlar ne saltanata ne de hilâfete veraset iddia edecek durumda olmadıkları gibi çoğunun yaşı ilerlemiş asgari hayat ve geçim şartlarından mahrum pek sefil ve perişan bir vaziyete düştükleri görülmektedir. Bilhassa evlenme, eğitim çağında olan gençlerin ve küçüklerin durumu ise daha acıklı bir safha arz etmektedir. Bu konuda memleketin yüksek menfaatleri de dikkate alınmak suretiyle hazırlanan kanun tasarısında yurda gelmeleri derpiş edilen kimselerin avdetlerinde bir mahzur görülmemiştir.

İçişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

İçişleri Komisyonu

Esas No. 1/321

Karar No. 19

13 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

Hilâfetin Ilgasına ve Hanedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti memaliki haricine çıkarılmasına dair olan 431 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı, Komisyonumuzca İçişleri Bakanı ve Dışişleri Bakanlığı temsilcisinin iştirakiyle tetkik edildi;

Tümü üzerindeki görüşmelerden sonra madde delere geçilmiş ve birinci, ikinci, üçüncü madde deleri aynen kabul edilmiştir.

Padışahlık etmiş kimselerden vârislerine intikal yapılmamış gayrimenkul mallar üzerinde

yurda avdet edeceklerin hak iddia edemeyeceklerine dair bulunan dördüncü maddeye menkul malların da ithal edilmesi teklif edilmiş olup bu hususta yapılan görüşme sonunda teklif kabule şayan görülerek bu maksadı temin üzere bu madde (ve bilûmun menkul mallar da 9 ncu maddesi) cümlesinin ilâvesi suretiyle tadilen kabul edilmiş ve bu ilâvenin 2 . V . 1949 tarih ve 245 sayılı Padışahlık etmiş şahıslara ait malların millete intikal ettiğine dair bulunan yorumun muhteva ve metnini mahfuz tutar mahiyette

olduğu görülmüştür.

Ayrıca bu madde sözü geçen 1324 ve 1325 tarihli iradelerin gün ve aylarının asıllarına nazaran yanlış yazıldığı anlaşıl原因 olarak 1 Eylül 1324 tarihli, 27 Ağustos 1324 ve 21 Nisan 1325 tarihli ise 20 Nisan 1325 olarak tashih edilmiş 5, 6 ve 7 nci maddeler de aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Dışişleri Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İçişleri Komisyonu Başkanı	Başkan V.
Kırklareli	Bursa
<i>F. Üstün</i>	N. Yılmaz
Bu rapor sözcüsü	Kâtip
Amasya	Amasya
<i>K. Eren</i>	<i>K. Eren</i>
Aydın	Balıkesir
<i>N. Geveci</i>	<i>S. Başkan</i>
Bursa	Çankırı
<i>A. Erozan</i>	<i>C. Böynük</i>

Çoruh	Çorum
<i>Z. Ural</i>	<i>B. Koldaş</i>
Çorum	Diyarbakır
<i>S. Özer</i>	<i>N. Önen</i>
Erzincan	İstanbul
<i>C. Göneng</i>	<i>C. Türkgeldi</i>
İmzada bulunamadı	

Kastamonu	Kütahya
<i>F. Keçecioğlu</i>	<i>Y. Aysal</i>
Muğla	Niğde
<i>Y. Başer</i>	<i>F. Ecer</i>
Samsun	Sinob
<i>M. Özkefeli</i>	<i>M. Acar</i>
	İmzada bulunamadı
Sivas	Trabzon
<i>E. Damalı</i>	Şahsi görüşüm mahfuzdur.
	<i>H. Orhon</i>
Van	Yozgad
<i>İ. Akın</i>	<i>A. Doğan</i>

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Dışişleri Komisyonu
Esas No. 1/321
Karar No. 17

1 . 4 . 1952

Yüksek Başkanlığa

Hilâfetin ilgasına ve Osmanlı Hanedanının Türkiye Cumhuriyeti dışına çıkarılmalarına dair olan 431 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı, Komisyonumuza da havale edilmiş olmakla tasarı ve İçişleri Komisyonu raporu; Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı ile Adalet, Dışişleri, İçişleri ve Maliye bakanlarının temsilcileri huzurunda komisyonumuzda incelendi.

Yapılan görüşmeler ve Hükümetten alınan izahlar sonunda :

Cumhuriyet rejiminin memlekette kökleşmiş bulunduğu, esasen tasarıda hilâfet ve saltanata veraset iddia edebilecek durumda olanların yurda dönmelerine müsaade edilmediği nazarı dikkate alınarak, bunlardan gayrisının dışarda, asgari geçim şartlarından mahrum, perişan bir halde kalmalarından ise, memlekete dönmelerine müsaade edilmesinde içtimai fayda mülâhaza olunmuş ve tasarının esası oybirliğiyle kabul edilerek maddelere geçilmiştir.

Tasarı her ne kadar 431 sayılı Kanuna (ek kanun) başlığını taşımakta ise de, maddelerden bir kısmının 431 sayılı kanun hükümlerinden bazılarını değiştirdiği ve bazılarını da kaldırdığı müşahade edilerek ek bir kanunun esas kanun hükümlerini tadil veya ilga etmesinin kanun tekniğine uygun olmayacağı düşünülmüş ve bu itibarla kanun başlığına, 3662 sayılı Kanunda da emsali görüldüğü üzere, müstakil bir mahiyet verilmesinin daha münasip olacağı mütalâasıyla kanun başlığı yeniden kaleme alınmıştır.

Hükümet tasarısının birinci maddesindeki esas, komisyonumuzca da aynen kabul edilmekle beraber, inkılâp tarihine mal olmuş bulunan 431 sayılı Kanunun ikinci maddesindeki ifadelere mümkün merteye sadakat gösterilmesi düşüncesiyle ifadede bazı değişiklikler yapılmış ve transit olarak geçme bakımından 431 sayılı Kanunun tatbikatında görülen tereddütlere tekrar yol açılmaması için Türki-

ye'den transit olarak geçme yasağı da ilâve edilmek suretiyle hüküm tamamlanmıştır. İşbu hüküm dışında kalanların Türkiye'ye gelebilmeleri ve Türk vatandaşlığına girebilmeleri kanunun esas maksadını teşkil ettiğine göre bu cihetlere mâtuf hükümlerin de, memnuiyete ilişkin olan fıkradan hemen sonra ikinci fıkra olarak aynı maddede yer alması uygun görülmüştür. Bundan başka Türk vatandaşlığına girmek isteyenler hakkında, Vatandaşlık Kanunu icabı, Türkiye'de bulunmak ve belli bir müddet burada ikamet etmiş olmak kaydının aranmayacağı metinde açıklanmıştır.

İkinci madde, metinde emsal kabilinden sayılmış olup hanedana nispet ifade eden lâkap ve unvanların bu kanun gereğince Türkiye'ye gelenlerle Türk vatandaşlığına kabul olunanların gerek kendileri tarafından gerekse onlar hakkında başkaları tarafından kullanılmalarını menetmektedir. Bu memnuiyeti umumi hükümler dışında bir ceza müeyyidesine tâbi olup olmaması meselesi komisyonumuzun ihtisası dışında olduğundan keyfiyetin takdiri, ihtisası dolayısıyla Adalet Komisyonuna bırakılmıştır.

Üçüncü madde, bu kanun gereğince Türkiye'ye girmek hakkını haiz olanlarla Türk vatandaşlığına girenlerin, 431 sayılı Kanun ve bu kanunun 8 nci maddesinin yorumlanması hakkındaki 5 Mayıs 1949 tarih ve 245 sayılı Karar gereğince millete intikal etmiş olan bütün mallar üzerine her hangi bir hak iddia edebilmelerini önlemek maksadıyla konmuştur.

Dördüncü madde, sadece Türk vatandaşlığına alınanların değil bu kanun gereğince Türkiye'ye dönmek hakkını haiz olanların dahi mal edinmelerine imkân verecek şekilde değiştirilmiştir. Metne, bu hüküm icabı olarak Türkiye'de mal edinenlerin mirasçıları arasında Türkiye'ye girmek hakkından, birinci madde uyarınca, memnu olan kimselerin bulunmaları halinde bunların hisselerinin, mirasın açılmasından itibaren bir yıl içerisinde yetkili sulh mahkemesi tarafından tasfiye edilmesi hakkında bir fıkra eklenmesi lüzumlu sayılmıştır.

Hükümet tasarısının beşinci maddesi bâzı kelime değişiklikleriyle, altı ve yedinci maddeleri de aynen kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Ko. Başkanı	Sözcü
Samsun	Niğde
F. Kesim	N. Bilge
Kâtip	
Denizli	Bolu
A. Çobanoğlu	F. Belen
İmzada bulunamadı	
Hatay	İzmir
Dr. A. Melek	C. Baban
	İmzada bulunamadı
İzmir	İzmir
O. Kapanı	Dr. C. Tunca
İmzada bulunamadı	
Kayseri	Konya
S. H. Ürgüblü	Z. Ebuzziya
Kütahya	Mardin
*Orgl. A. Gündüz	Dr. K. Türkoğlu
İmzada bulunamadı	
Muğla	Trabzon
N. Nadi	H. Saka
İmzada bulunamadı	

Muhalefet serhi

Dördüncü maddenin birinci kısmı Türkiye'ye gelmek hakkını haiz olanların, yabancılarla ait kanuni kayıtlar altında Türkiye'de mal edinmeleri hakkını Kanunun yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren tanımış olacağına ve Türk vatandaşlığına henüz kabul edilmemiş bulunanlar dahi, Türkiye'ye girme müsaadesini bu kanunla iktisap etmiş olmak dolayısıyla mal edinme hakkını da otomatik olarak ihraz etmiş bulunacaklarına, nihayet vatandaşlığa kabul edilenlerin işbu kabul tarihinden itibaren vatandaşlık hakkından istifadelerinin tabii sayılmasına binaen bu maddenin birinci fıkrasının ikinci kısmının metinden çıkarılması düşüncesindeyim.

Niğde
N. Bilge

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/321

Karar No. 41

28 . V . 1952

Yüksek Başkanlığa

Hilâfetin İlgasına ve Hanedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti Memaliki Haricine Çıkarılmasına dair olan 431 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı, Adalet, İçişleri, Dışişleri ve Maliye Bakanlıkları temsilcileri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

1. Teşkilâtı-Esasiye Kanunu ilk tedvininde yeni Türkiye Hükümeti kurulmuş ve Türk Milletinin hükümler hakkı Türkiye Büyük Millet Meclisinin mânevi şahsiyetinde temsil edilmiş olduğundan Osmanlı İmparatorluğu inkıraz etmiş ve hâdiselerin teakup eden safahat ve hususiyetlerinin icabı ile inkıraz keyfiyeti Türkiye Büyük Millet Meclisince müttehaz 30 Teşrinievvel 1338, 1/2 Teşrinisani 1338 tarihli ve 307, 308 sayılı kararla beyan ve teyidedilmiştir. Bu suretle munkariz Osmanlı İmparatorluğunda (Padişah) unvanı altında icrayı hükümleri edenler bütün haklarını izaa eylemişlerdir. Ancak; İmparatorluk tahtına câlis olanlar, tarihî bir seyirle (Halife) lik müessesesini temsil ve bu sıfat ve unvanı da iktisap edegelmekte buldukları eihetle, muahhar tarihli kararda mahki olduğu üzere sâkit hanedan uhdelerinde bu temsil sıfatını muhafaza etmişlerdir.

29 Ekim 1330 tarihinde Teşkilâtı Esasiye Kanununda yapılan bir değişikliğe müsteniden hükümet şekli (Cumhuriyet) olarak kabul ve ilân edilmiş, (hilâfet) mevzuu da (hükümet) ve (cumhuriyet) mâna ve mefhumunda mündemiç olmasından dolayı bu makamın ilgası 431 sayılı Kanunla tansis kılınmış ve asırlardan beri Türk Milletinin sebebi felâketi olan Osmanlı Hanedanının erkek ve bunlara tebean bileümle kadın âzası, damatlar ve hanedane mensup kadınlardan mütevellit şahısların Türk vatandaşlığı ref'edilerek cümlesi hudut haricine çıkarılmışlar ise de;

Cumhuriyet rejiminin memlekette kökleşmiş bulunması, mukaddes bir mefhum olarak Türk Milletinin şuurunda yer etmesi ve munderis

Osmanlı saltanatında cari kaidelere nazaran tahta cülus etmek hakkı; Padişahların, yalnız erkek bulunan ekber evlâdına has bulunmasına mebni; tasarıda, ana hatları itibariyle muvafık görülmüş olduğu gibi saltanat ve hilâfete vâris olabilecek veya bu iddiada bulunabileceklerin yurda gelmelerine, hattâ transit suretiyle de olsa Türkiye'den geçmelerine mâni hükümler dahi sevkedilmiştir. Ancak; Osmanlı saltanatı hanedanı ile kan rabitası olan veya olmıyan kadınlarla, bunların kan itibariyle alâkası bulunmıyan kocalarının kız ve erkek çocuklarının memlekete gelebilmeleri imkânı da nazara alınarak istisnalar meyanından çıkarılmıştır, ki bu imkânın husul ve tahakkuku halinde müesses ve müemmen inkılabı bir gûna müessir vaziyet husule getiremeyeceği mütalâa edilmiş, bunların, duçar oldukları sefalet ve perişaniden kurtarılmaları gibi insani bir gaye de kanunun bedefleri cümlesinden bulunmuştur.

2. Hükümet tarafından hazırlanan tasarı; İçişleriyle Dışişleri komisyonlarında da tetkik mevzuu olmuştur. Her iki komisyon tasarıнын vaz'ettiği ana prensipler üzerinde fikir mutabakatı halinde bulunmaktadırlar. Yalnız İçişleri Komisyonu, tasarıнын 4 ncü maddesinde mezkûr gayrimenkullere mütalâlik hükmü, menkullere de teşmil etmek suretiyle tevsiyan değiştirmiş ve yine bu maddede beyan olunan iradelerin 1 Eylül 1324 ve 21 Nisan 1325 tarihli olmayıp asıllarının 27 Ağustos 1324 ve 20 Nisan 1325 tarihlerini ihtiva etmesi hasebiyle de metinde gerekli tashihâtı yapmıştır.

Dışişleri Komisyonu da; tasarıнын, 431 sayılı Kanun hükümlerinden bâzılarını değiştirdiğini ve bâzılarını da kaldırdığını, binaenaleyh; ihtiva ettiği hükümlerin şümül ve mahiyetine nazaran müstakil bir kanun olarak tedvini lâzımgeldiğini mütalâa ve dermeyanla başlığı yeniden kaleme almış ve bâzı hükümler ilâve etmiştir, ki ezcümle; 431 sayılı Kanun-

nun tatbikatında müşahede edilen tereddütlerle mahal ve imkân husule gelmemesi sadedinde Türkiye'ye gelmek hakkından mahrum bulunan münderis Osmanlı hanedanı mensuplarının Türkiye'den transit olarak geçmelerinin ve kezalik hanedana nispet ifade eden bâzı elkap ve unvanların kullanılmasının memnuiyeti tesbit edilmiştir.

3. Adalet Komisyonu; Hükümet tarafından hazırlanan tasarı muhteviyatından ve komisyonların mesaisinden mülhem olarak ana hatlara sâri ve müessir olmamak ve bilhassa bunların muhafazasını derpiş etmek suretiyle kanunun gerek başlığında ve gerekse maddelerin terkip ve metinlerin tahririnde berveçhizir tadilâtı yapmış ve ikinci maddenin tâdili dolayısıyla bu maddenin yeni kabul edilen esaslarına mâtuf ve müteferri olarak vaz'ı gereken kaideleri ek maddelerle tesbit ve bu meydana memnu fiillerin cezai müeyyidelerini ilâve etmiştir.

4. Kanun tasarısı; 431 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin mülga Hilâfet ve sâkit Osmanlı hanedanına nispeti bulunanlar hakkında tadadî mahiyette vaz'ettiği memnuiyet hükmünü, bunların bir kısmına şâmil olmak üzere ilga ederek bu maddenin kısmen tâdilini mutazammın bulunmaktadır, ki tadil seklinden mütevellit leh ve aleyhteki mevzuların tatbikını teshil bakımından, kanun başlığının bugünkü mer'i sekiyle aynen ipka ve muhafaza edilmesi zaruri görülmüş ve bu bahta gerekli tashihat yapılmıştır. Zira; ahiren sevk ve vaz'edilen hükümler, 431 sayılı Kanunun meriyette kalan sair hükümleriyle mürtabit ve esasen hâdisenin hususiyeti, istisnai cephesi ve binnetice kanun tekniği bu dairede tenazur ve insicamı âmir bulunmaktadır.

Birinci maddesi; Bu madde bir methal olarak kaleme alınmış ve metninde 431 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirildiği, aynı kanuna bâzı maddelerin eklenmiş olduğu tasarih kılınmıştır.

Madde 2 ; Bugünkü meriyette bulunan ikinci madde yerine kaim olmak üzere tanzim edilmiş ve tatbikatta her hangi bir tereddüt ve iltibas husule gelmemsini temin için Türkiye'ye gelmeleri memnu olanlar (Mülga Hilâfet ve münderis Osmanlı Saltanatı hanedanının Pa-dışahlar sulbünden olan erkek âzası ve bunla-

rın erkek fûruu) diye, hilâfet ve saltanat mevzularında hak ve veraset iddia edebilecekler, mutlak surette beyan ve aynı zamanda bunların velev transit suretiyle olsa Türkiye'den geçmiyecekleri de metinde ayrıca zikir ve kaydedilmiştir.

İkinci fıkra ile; memnuiyet haricinde kalanlar, yani Türkiye'ye gelebilecekler birinci fıkra delâletiyle şâmil olarak tesbit olunmuş ve bu fıkra hükmünden istifade etmek isteyenlerin Türkiye'ye kabullerine ancak cari mevzuat dairesinde izin verileceğinden; bu baptaki metin âmir ve katî mahiyet arzeden ibareyle tanzim olunmuyarak (gelebilirler) sekiyle yazılmış ve Türkiye'ye gelmeleri mahzurlu bulunanlar hakkında icra merciine bu suretle takdir hakkı teffiz olunması zaruri telâkki edilmiştir.

Ek madde 1. — İkinci madde mucibince Türkiye'ye gelebileceklerin Türk vatandaşlığını iktisap edebilmeleri keyfiyeti de derpiş edilmiştir. Ancak, tatbik mevkiinde bulunan Vatandaşlık Kanununun mukayyet hükümlerine göre yabancının vatandaşlığa kabulleri için alettevali beş sene müddetle ikamet etmeleri veya fevkalâde ahvalde müddete bağı olmaksızın haklarında Bakanlar Kurulu tarafından mahsus bir karar itti-hazi icabetmekte ve tekaddümen de yabancının Türkiye'ye gelmesi de muktazi bulunmaktadır. Bu itibarla, Türkiye'ye gidebilmelerine müsaa-de edilenlerin, içinde buldukları ağır şartlar dikkate alınarak vaziyetlerini tehvin maksadiyle haklarında istisnai hüküm sevk edilmiştir. Hazırlanan metin, bütün ihtimalleri bertaraf edecek surette vâzihan yazılmış bulunduğundan daha fazla tafsilât verilmesine lüzum görülmemiştir.

Ek madde 2. — Türkiye'ye gelmek hakkını haiz olabileceklerin; Türk vatandaşlığına kabullerine mütaallik olarak bir müracaatları sepk etmemesi veya vâkı taleplerin ikmal edilememesi gibi hususlara bağı olmayarak, ecnebi tâbiyyetinde bulunanlara kıyasen tatbik edilegelmekte bulunan umumî hükümler dairesinde Türkiye'de mal edinmelerinin mahzur tevliit etmiyeceği aşikâr bulunduğundan ek ikinci madde bu esas dairesinde tanzim edilmiştir.

Yalnız ikinci maddenin mutlak memnuiyetine dâhil bulunanlara irsen intikal edebilecek emvalin cebrî tasfiyeye tâbi tutulacağı da metinde bilhassa tebarüz ettirilmistir.

Ek madde 3. : 431 sayılı Kanunun; bu tasarı ile tadil edilen ikinci maddesinden gayri hükümleri ve aynı kanunun 8 nci maddesinin tefsirini mutazammın bulunan 245 sayılı ve 2 Mayıs 1949 tarihli karar mazmunu, 13 Şaban 1326 ve 27 Ağustos 1324 tarih ve 4546 sayılı irade ve 20 Nisan 1325, tarihli hususi ifade münderecatı ve her iki iradeye bağlı cetveller muhteviyatını teşkil eden menkul ve gayrimenkul mallar üzerindeki millî haklar, mahfuz tutulmuş ve vâkı tadil dolayısıyla memlekete gelenlerin veya vatandaşlık hakkını iktisap edenlerin miras veya her hangi bir sebeple hak iddia edemeyecekleri esası da, melhuz ihtilâlât ve talepler bakımından taknin edilmiştir.

Ek madde 4. : Hanedana nispet ifade eden elkap ve unvanların kullanılması memnuiyeti bu maddede emsal kabilinden zikredilmiştir. Türkiye'ye gelenlerle, Türk vatandaşlığına kabul olunanların gerek kendileri ve gerekse başkaları tarafından madde metninde mezkûr elkap ve unvanlarla mümasillerinin kullanılması yasak adedilmiş ve vaz'olunan memnuiyetin ihlâlî halinde fillere mümas cezayî müeyyideler mevzuun hususiyeti dikkate alınmak suretiyle muayyen nispetler üzerinden tertip edilmiştir. Madde metnindeki (iltizamen) tâbiri ihmali fiillerden tefrika medar olarak zikredilmiştir.

İkinci madde; 431 sayılı Kanunun ve diğer kanunların ahîren kabul edilen hükümlerle mü-

tenazır olmak üzere bu kanuna aykırı bulunan hükümleriyle Vatandaşlık Kanununa bâzı maddeler eklenmesine mütedair bulunan 5371 sayılı Kanun hükümleri bu madde ile ilga edilmiştir.

Üçüncü madde; ile kanunun meriyet tarihi gösterilmiştir.

Dördüncü madde; de kanunu tatbik edecek makamı beyan etmek üzere tanzim edilmiştir.

Kamutayın yüce tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Baş.		Bu rapor Sözcüsü
İzmir		Balıkesir
H. Özyörük		V. Asena
Kâtip		
Balıkesir	Manisa	Amasya
V. Asena	Ş. Ergin	İ. Olgaç
Ankara	Balıkesir	Çoruh
O. T. İltekin	M. Erkuyumcu	M. Güney
Çorum	Çankırı	Edirne
H. Ortakcioğlu	C. Boynuk	M. Enginün
Erzurum	Gümüşane	İçel
E. Karan	H. Tokdemir	Ş. Tol
Maraş	İstanbul	Tokad
M. Özsoy	A. Moshos	H. Ökeren
Konya	Kütahya	Siird
M. Obuz	S. S. Nasuhoğlu	Ş. Türkoğan
	Yozgad	
	N. Ü. Alcala	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Hilâfetin İlgasına ve Hânedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti Memaliki Haricine Çıkarılmasına dair olan 431 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı

MADDE 1. — Osmanlı Hânedanının Halife, Padişah ve şehzadelerinden olma erkek âzasıyla bunların erkek fûruu Türkiye'ye avdet hakkından mahrumdurlar.

MADDE 2. — Hilâfet ve Hânedanın bileümüle kadın âzası ve bu kadınların birinci maddede zikredilen kimselerden gayri kocaları ve bu kocalardan olma kız ve erkek çocukları Türkiye'ye gelebilirler. Bunların Türk vatandaşlığına alınmalarına karar vermeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

MADDE 3. — İkinci madde gereğince Bakanlar Kurulu kararıyla Türk vatandaşlığına alınanlar, vatandaşlığı iktisap tarihinden sonra Türkiye'de yeniden mal edinebilirler.

MADDE 4. — Osmanlı İmparatorluğunda Padişahlık etmiş kimselerden, Hilâfetin ilgası tarihinde hayatta olsun olmasın, vârislerine intikal yapılmamış her hangi birinin nam ve uhdesinde o tarihte mukayyet bulunan gayrimenkul mallarla 27 Ağustos 1324 ve 20 Nisan 1325 tarihli iradelerin mevzuu bulunan gayrimenkul mallar 431 sayılı Kanununun 8 nci ve 10 neu maddeleri mucibince millete intikal etmiş bulunduğundan bu kanuna müsteniden yurda avdet edenler dahi bu mallar üzerinde irs veya her hangi bir sebebe dayanarak hak iddia edemezler.

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Hilâfetin ilgasına ve Hânedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti memaliki haricine çıkarılmasına dair olan 431 sayılı Kanuna ek Kanun

MADDE 1. — Hükümetin Birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Osmanlı İmparatorluğunda padişahlık etmiş kimselerden, hilâfetin ilgası tarihinde hayatta olsun olmasın, vârislerine intikal yapılmamış her hangi birinin nam ve uhdesinde o tarihte mukayyet bulunan gayrimenkul mallarla 27 Ağustos 1324 ve 20 Nisan 1325 tarihli iradelerin mevzuu bulunan gayrimenkul mallar 431 sayılı Kanununun 8 ve 10 neu maddeleri ve bilûmum menkul mallar da 9 neu maddesi mucibince millete intikal etmiş bulunduğundan bu kanuna müsteniden yurda avdet edenler dahi bu mallar üzerinde irs veya her hangi bir sebebe dayanarak hak iddia edemezler.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

*Hilâfet ve Osmanlı Saltanatı hanedanından bâ-
sıların Türkiye'ye dönmelerine müsaade edil-
mesi hakkında kanun tasarısı*

MADDE 1. — Hilâfet ve Osmanlı saltanatı münderisi hanedanının erkek âzasiyle bunların erkek fûruu Türkiye Cümhuriyeti dâhilinde ikamet etmek ve Türkiye'den transit olarak geçmek hakkında ebediyyen memnurdurlar. Bunlardan gayrisi Türkiye'ye gelebilirler.

Türkiye'ye gelmek hakkını haiz olanların, müracaatları halinde, Türkiye'de ikamet ve müddet kaydı aranmaksızın Türk vatandaşlığına alınmalarına Bakanlar Kurulu karar verebilir.

MADDE 2. — Bu kanun gereğince Türkiye'ye avdet edenler veya Türk vatandaşlığına kabul edilenler hakkında sultan, hanım sultan, kadın efendi, damat, prens ve prenses gibi hanedana nispet ifade eden nasıp ve unvanların kullanılması memnudur.

MADDE 3. — Birinci madde gereğince Türkiye'ye girmek hakkını haiz olanlar veya Türk vatandaşlığına girenler 27 Ağustos 1324 20 Nisan 1325 tarihli iradelerle 431 sayılı Kanun ve buna ait 245 sayılı tefsir gereğince millete intikal etmiş bulunan bilûmum menkul ve gayrimenkul mallar üzerinden irs yoluyla veya her hangi bir sebeple hak iddia edemezler. Bu yolda vâkı olabilecek her hangi bir talep mesmu değildir.

MADDE 4. — Birinci madde gereğince Türkiye'ye gelmek hakkını kazanmış olanlar ya-

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Hilâfetin ilgâsına ve Hanedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti memaliki haricine çıkarılmasına dair olan 431 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi ve aynı kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 3 Mart 1340 tarihli ve 431 sayılı Kanunun ikinci maddesi değiştirilmiş ve bu kanuna aşağıda yazılı maddeler eklenmiştir:

Madde 2. — Mülga hilâfet ve münderis Osmanlı saltanatı hanedanının padişahlar sulbünden olan erkek âzası ve bunların erkek fûruu Türkiye'ye gelmek ve Türkiye'den transit olarak geçmekten memnurdurlar. Bunların dışında kalanlar Türkiye'ye gelebilirler.

EK MADDE 1. — İkinci madde gereğince Türkiye'ye gelebileceklerin müracaatları halinde, Türkiye'ye gelmek ve Türkiye'de ikamet etmek şartları aranmaksızın vatandaşlığa alınmalarına Bakanlar Kurulu karar verebilir.

EK MADDE 2. — İkinci madde hükmünden istifade edenler bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren umumi hükümler dairesinde mal edinebilirler. Bu suretle Türkiye'de mal edenlerden ölenlerin ikinci maddeden istifade edemiyen vârislerine ait hisseler sulh mahkemesince bir sene içinde tasfiye olunarak tutarı kendilerine ödenir.

EK MADDE 3. — Bu kanuna müsteniden yurda gelmek hakkını haiz olanlar 27 Ağustos 1324 ve 20 Nisan 1325 tarihli iradeler ve 431 sayılı Kanun ve Büyük Millet Meclisinin 245 sayılı tefsir kararı gereğince millete intikal etmiş olan bilûmum menkul ve gayrimenkul mallar üzerinde miras sebebiyle veya diğer her hangi bir sebeple hak iddia edemezler.

EK MADDE 4. — Türkiye'ye gelenler veya Türk vatandaşlığını iktisap edenler (sultan,

Hü.

İçiş. K.

MADDE 5. — 431 sayılı Kanunun ve diğer kanunların işbu kanuna aykırı bilecümle ahkâmiyle 5371 sayılı Kanun hükümleri kaldırılmıştır.

MADDE 6. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı

Millî Savunma Bakanı
H. Köymen

Dışişleri Bakanı
F. Köprülü

Millî Eğitim Bakanı
T. İleri

İlce. ve Ticaret Bakanı
Muhlis Ete

G. ve Tekel Bakanı

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı

S. Aşaoğlu

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

İçişleri Bakanı
ve Devlet B. V.
F. L. Karaosmanoğlu

Maliye Bakanı
H. Polatkan

Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoğlu

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Bakanı
N. Ökmen

Çalışma Bakanı ve
İşletmeler Bakanı V.
N. Özsan

MADDE 5. — Hükümetin beşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin altıncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin yedinci maddesi aynen kabul edilmiştir.